

Kultur. Bok

Ut på eventyr

Roman

Alice A4
Inger Bråtveit

4 Nyskapte bilder og setninger veier opp for litt krevende symbolikk og en ikke helt logisk og sammenhengende fortelling.

Alice er fjorten og håper at hele skolen skal se at han venter på henne i bilen. Og vekk kjører de, hun og han, vekk fra blokka med en ganske ustabil mor og ei sinna storesøster, inn i en eventyraktig verden som lett gir assosiasjoner til urhistorien om Alice in Wonderland. Her er også en tåresjø, der alle kan kaste av seg en underbetalt jobb, en ungdom, et bilbatteri og en tynnslitt kjærlighet. Romanen er komponert med store og små kapitler, noen så små at de bare består av en setning. Ofte fine setninger som blir sittende: «Hjertet er det som får sjøen til å søkke og heve seg». Romanen nærmer seg poesi, med veldig mye symbolikk etter hvert som forholdet mellom Alice og kjæresten utvikler seg og til slutt blir et tomrom. Et tomrom som det er vanskelig å komme seg ut av. Slik blir romanen et bilde av den vanskelige frigjøringen. Vi føler vi har vært tett på Alice, men også at det symboltunge språket er ganske krevende.

Guri Hjulstad

Svikter aldri

Krim

John Grisham
Arvingen
(Cappelen Damm)

5 Greier nok en gang å holde meg på tå hev.

En skulle tro en kunne bli lei av John Grishams uendelige, krimlitterære vandringer i det amerikanske rettssystemet. Nei, da. Den tidligere advokaten med praksis i Mississippi, greier nok en gang å holde meg på tå hev. Og nok en gang rystes jeg av den brutale kynismen, griskheten og rasismen som tydeligvis lever når spesielle rettsaker skipes av gårde.

Tømmerbaronen Seth Hubbard tar livet av seg selv etter å ha fått konstatert dødelig lungekreft. Hele formuen på 20 millioner kroner skal gå til hans hushjelp og venninne Lettie Lang. Hans to voksne barn gjøres arveløse. Dermed bryter rettshelvetet løs. Advokater engasjeres for å bevise at faren var utilregnelig da testamentet ble skrevet. Samtidig setter de i gang ryktebørsen på forholdet mellom faren og den fargede hushjelpen.

Midt opp i det hele står Hubbards advokat Jack Brigrance, hovedpersonen fra Grishams første roman. Særdeles fascinerende.

Per-Magne Midjo

● **Kritisk.** Vebjørn Selbekk ut mot Jonas Gahr Støre i ny bok.

Selbekk: – Et feigt

OSLO

Vebjørn Selbekk går hardt ut mot Jonas Gahr Støre i boka «Fryktens makt».

– Det feigeste dokument UD har sendt, sier han om meldingen som gikk ut fra utenriksminister Gahr Støre i 2006 og som beklaget at Magazinet hadde trykket Muhammed-karikaturene.

Spor

Skulle han gå i sporene til bestefar eller bestemor? Opplevelsene i DDR var det som førte Vebjørn Selbekk inn i striden om Muhammed-karikaturene.

– Jeg hadde veldig sterke opplevelser av DDR i barndoms og ungdomstida. Hver gang vi passerte grensa til DDR kom vi over i en verden der folk ikke kunne si hva de mente. De hadde sterke meninger både om utreiseforbud og om muren, men de visste at prisen for å uttale seg var så høy at få våget, sier Vebjørn Selbekk. Hans bestefar valgte å tilpasse seg, først til nazismen, så til kommunismen. Bestefar var den lydige tjener som kom seg fram, som fikk privilegier. Hans bestemor ville ikke la makthaverne bestemme over hennes meninger, så hun rømte til friheten i vest der hun kunne snakke og mene fritt. Hun sendte sin da tiårige datter, Hannelore, til Johan og Astrid Øyan i Stjørdal. Hannelore ble trønder og stiftet familie som bosatte seg i Meråker med sine to sønner, der Vebjørn er den ene.

Valget Vebjørn Selbekk sto overfor den dagen han som redaktør skulle illustrere en artikkel om karikaturtegningene var et slags valg mellom bestemor og bestefar. Dette var noe mer enn en hvilken som helst redaksjonell beslutning. Den var eksistensiell. Tilpasing eller stå opp for det du mener? Unnfallenhet eller mot? Den enkleste veien eller den vanskeligste?

Fakta

Vebjørn Kroll Selbekk

- Redaktør i avisa Dagen
- Har skrevet boka «Fryktens makt» på Aschehoug forlag
- Oppvokst i Meråker

«**Ytringsfriheten er grunnlaget for alle andre friheter, blant annet religionsfrihet. Så det henger sammen.**»

– Det var et samvittighets-spørsmål for meg. Jeg brukte flere dager på å bestemme meg, sier han, nesten ti år etter at det stormet som verst rundt redaktøren som publiserte karikaturtegningene i Magazinet.

Fryktens makt

I går ble boka «Fryktens makt» lansert. Der ser han tilbake på det turbulente året da han ble stående alene på skansen og forsvare publiseringen av karikaturene. Verden var i kok. Muslimske demonstranter var rasende og krevde beklagelse. Utenriksminister Jonas Gahr Støre og UD sendte ut beklagelse over at Muhammed-karikaturene var trykket i Magazinet.

«Det feigeste dokument UD har sendt, skriver Selbekk i boka».

Selbekk og den lille avisa

Magazinet fikk altså skylda. Redaktøren følte at han sto alene – med unntak av en viktig mann – leder i Norsk Presseforbund, Per Edvard Kokkvold.

– Den støtten var avgjørende. Vi trønderne sto sammen, sier Selbekk.

Helt

I løpet av de ti årene har stemningen snudd. Da redaksjonen i Charlie Hebdo ble angrepet i fjor trykket alle aviser satiretegningene. I fjor fikk Selbekk

Fritt Ords honnørpris for sitt prinsippfaste forsvar for ytringsfriheten.

– Føler du at du har fått oppreising?

– Jeg er glad for at vi har en annen holdning i Norge i 2015 enn i 2006. Det viser at vi er kommet videre som samfunn. Folk har større forståelse for at religiøse tanker ikke skal være bestemmende for hva som trykkes. Det er også klart at sånn personlig er det hyggeligere å få pris enn å få kjeft av Støre.

Sterk regi

Roman

«De urolige»
Linn Ullmann

5 Klarsynt om sine berømte foreldre.

Linn Ullmann gjør som sine berømte filmskaper-foreldre Liv Ullmann og Ingmar Bergman i denne romanen – hun spiller scener, redigerer stramt og lar i stor

grad tilskueren gjøre opp sin mening om innholdet. Resultatet blir i en egen divisjon. Ullmann beholder distansen og klarsynet, selv om dette er nært og utleverende om egne foreldre. Verken jeg-personen eller foreldrene omtales for øvrig ikke ved navn, kanskje ønsker forfatteren å få leseren til å glemme alle minner og assosiasjoner om berømthetene?

Fra barnets synsvinkel beskriver hun en pappa som er svært opptatt av punktlighet, rutiner og beholdt regien helt fram til dødsleiet. Mens «jenta»

var hos pappa om somrene, lengtet hun etter sin mamma, som gjorde karriere som internasjonal film- og teaterstjerne. «Enslig mor med dyp utringning kommer og går», beskriver datteren. Det samme gjør barnepikene.

Sammen med pappa planlegger hun å skrive bok. Prosjektet blir stadig utsatt, helt til det blir nesten for sent. Alderdommen har tatt tak i den svenske filmregissøren, og ord og hukommelse glipper.

Språklig springer det tidvis like mye som samtalen med

faren. Ett øyeblikk sammenligner hun farens kvinner med Petter Dass' purrende brev til en kvinnelig dikterkollega. I det neste om alle kjeksene hun spiser når hun og barnepikene er på besøk hos en nabo. Mamma gir datteren instruksjoner om oppførselen via telefonen. På tross av språklige vendinger hit og dit, håper man at boken ikke skal ta slutt. Hver linje fylles med innhold og sterk tilstedeværelse, alvor og humor side om side, uanstrengt og formfullendt.

Eva Hilde Murvold